

Ureditev območja ob Muri | GO IN NATURE
idejna zasnova - izsek za potrebe JN za izdelavo PZI za del ureditev

Ureditev območja ob Muri | GO IN NATURE

idejna zasnova - **izsek za potrebe JN za izdelavo PZI za del ureditev**

NAROČNIK:

Mestna občina Murska Sobota
Kardoševa 2
9000 Murska Sobota

IZDELOVALEC IDEJNE ZASNOVE:

Atelje Ostan Pavlin,
urbanizem, arhitektura d.o.o.,
Ulica na grad 8, 1000 Ljubljana

AVTORJI:

Aleksander S. Ostan, u.d.i.a.
Jana Kozamernik, u.d.i.k.a.

FOTOGRAFIJE:

Aleksander S. Ostan, u.d.i.a.
Jana Kozamernik, u.d.i.k.a.

Ljubljana, maj 2018

KAZALO

izsek vsebine za potrebe JN za izdelavo PZI !

	UVODNI NAGOVOR
I.	TEKSTUALNI DEL
1.	Uvod
2.	Širši prostor ob Muri
3.	Obravnavano območje Prostorski problem in potenciali Izhodišča za konceptualno zasnovo
4.	Povzetek OPN, drugi planski dokumenti, podlage in gradiva
5.	Predlog celostne zasnove in ureditev posameznih območij Območje ob gramoznici v Krogu Območje ob brodu Območje od avtocestnega mostu do Čarne mlake Območje ob športnem parku Bakovci Lukačev mlin in povezave proti vzhodu
6.	Ureditev rekreacijskih in tematskih poti
7.	Smernice za izvedbo faznosti
8.	Urbana oprema in drugi elementi
II.	GRAFIČNI DEL
1.	ANALIZA IN IZHODIŠČA ZA PRIPRAVO KONCEPTA ZASNOVE OBMOČJA Zgodovinsko kartografsko gradivo Fotodokumentacija območja obdelave Analiza obstoječega stanja Prostorski problemi in potenciali
2.	PROGRAMSKA ZASNOVA Predlagani programi po območjih Značilnosti prostora in umeščanja novih dejavnosti
3.	ZASNOVA OBRAVNAVANEGA OBMOČJA Koncept ureditve celotnega območja – skica Predvidena trasa doživljajske tematske poti
4.	PREDLOG UREDITVE POSAMEZNIH OBMOČIJ Območje ob gramoznici v Krogu Območje ob brodu Območje ob športnem parku Bakovci Območje od AC do Čarne mlake Območje Lukačevega mlina in povezave proti vzhodu
5.	OPREMA OBMOČJA - SKICE IN REFERENČNI PRIMERI

UVODNI NAGOVOR

GLOBALNA KRIZA

Sodobni svet doživlja težke trenutke, je na razpotju in potrebno se bo odločiti, kako naprej. Resne krize se manifestirajo takorekoč na vseh možnih področjih, od političnih do ekonomskih, od socialnih do energetskih, od etičnih do ekoloških. Predvsem slednje se- na različne načine- drastično manifestirajo v planetarnih dimenzijah in razmerjih, od globalnega segrevanja do vsestranskega onesnaženja (poglejmo le en primer: na milijone odpadne plastike, ogromni umetni otoki, ki jih le-ta ustvari v oceanih, odmiranje živalskih vrst zaradi nje itd.). Pravzaprav velikih alternativ človeštvo nima: če želi preživeti, se mora na vseh področjih obnašati bistveno bolj odgovorno, razmišljajoč in delujoč dolgoročno, zavezano naravnim in kulturnim bogastvom in raznolikostim tega sveta.

GO IN NATURE

»Go in nature« bi lahko bil eden od globinskih klicov, ki naj sodobnega globalnega nomada, hlastajočega za hitrimi učinki in profiti, pohlepno begajočega po svetu, pomaga vrniti v območje izvirnega poslanstva bivanja, v osmišljanje življenja, v stik z naravo in povezovanja v skupnost ter navsezadnje v soočenje s samim seboj. Mir in kontemplacija, gibanje in rekreacija, radovednost in edukacija, ljubezen in meditacija... so le del različnih atmosfer, ki jih lahko poiščemo in najdemo v naravi, še posebej takšni, ki je še relativno neokrnjena. V takih območjih se najlaže prične celjenje civilizacijsko utrujenega posameznika, prekurjenega od permanentnega, stresnega dela. Vzporedno z njim pa tudi družbe kot celote, ki je vse bolj zaciklana v virtualne razsežnostih digitaliziranih, navideznih resničnosti.

CELJENJE OB MURI

V zgoraj opisanem kontekstu je pravzaprav res srečna okoliščina, da imamo/jo Pomurci - seveda Prekmurci tudi posebej-, svojo Muro, ki je ohranila še marsikaj od izvorno naravnega, kar jo uvršča med »evropske Amazonke«. Po njej so oboji navsezadnje prejeli tudi svoje ime. Slednje v nemščini vsebuje celo koren »ur«, ki pomeni »pra« oz. »izvorno«, v sloveščini pa Mura v sebi skriva tudi »uro«, ki nam lahko spregovori o času, o pravem času, o skrajnem času za delovanje... Območje, ki smo ga obdelovali v naši študiji (oz. idejni zasnovi), je pravzaprav optimalno za vse široke »terapevtske funkcije«, ki jih tak naravni, pa tudi kulturni prostor v sebi nosi kot potencial. Da bi ljudje slednjega še bolje prepoznali, ker bi imel v sebi zapisano tudi »prostorsko-časovno vabilo« za obiske, smo ga na idejni ravni dopolnili z manjšimi, senzibilnimi posegi, ki lahko bivanje na izbranem območju oplemenitijo, doživljanje poglobijo, vitalnost povrnejo. Občutljivo umeščanje in oblikovanje makro in mikro prostorov ob Muri ter krajinskih ureditev in sonaravnih arhitektur v posebnosti (»site specific« danosti) njihovih lokacij so pravzaprav tista dodana vrednost prostoru, ki ga naredi še bolj žlahtnega, prepoznavnega in unikatnega. To pa je tudi prvi pogoj za vzpostavitev prave mere mehkega, trajnostnega, sonaravnega turizma v tem očarljivem praprostoru.

1. Uvod

Prostor ob Muri, ki je bil po svoji pojavnosti poseben v preteklosti in je tak še danes, spada v območje, kjer se prepleta več varstvenih režimov. Obravnavani del, odsek območja ob Muri, je nemogoče obravnavati le v okviru načrtanih meja, saj je **del koridorja reke kot tudi del širšega biosfernega območja, predlaganega za zavarovanje** (UNESCO dediščina). Idejna zasnova območja ob Muri je izdelana v okviru vsebine projekta GO IN NATURE, katerega izvaja vodilni partner Mestna občina Murska Sobota v okviru programa Interreg V-A Slovenia-Hungary. Strokovne podlage za prostor ob Muri na območju Občine Murska Sobota obsegajo analizo obstoječega stanja (prostorska analiza, analiza prostorskih problemov in potencialov), dostopnih zgodovinskih gradiv širšega prostora, konceptualno zasnovo obravnavanega območja, ureditev posameznih programskih točk in rekreacijskih povezav ter idejno preveritev prostorskega razvoja območij (grajeni in odprti prostor).

Idejna zasnova obravnava prostor kot prepletanje več sistemov – **vodne, naravne in kulturne krajine, antropogenega odtisa** (regulacije, protipoplavni ukrepi, zgodovinska meja), hkrati **turistično zanimivega območja, območja aktivnih dejavnosti prebivalstva ter posameznih varovalnih sistemov in razvojnih teženj** (hidroelektrarne).

Ker je celoten zeleni koridor ob Muri že danes varovan z različnih vidikov, hkrati pa je opredeljen kot bodoče UNESCO območje, je nujno, da se **razvoj in varovanje tega prostora obravnava celovito**. Celotno (regijsko) območje je eno od pomembnih in značilnih krajinskih območij na državnem nivoju, zato je ključnega pomena, da se zanj izdela **krajinska zasnova** - strokovna podlaga za urejanje in upravljanje območja, ki temelji na interdisciplinarnem pristopu in se vključuje tudi v bodoče prostorske dokumente. Po ZUreP-2 je krajinska zasnova obvezna strokovna podlaga za pripravo regionalnega prostorskega plana ali občinskega prostorskega plana za posamezna krajinsko zaokrožena območja.

2. Širši prostor ob Muri

Za razumevanje značilnosti obravnavanega območja je nujen pogled na širši prostorski kontekst, tako prostora daljšega koridorja reke Mure (varstveni in razvojni vidiki), kot tudi poselitev (naselbinski vzorci, zgodovina itd.), infrastrukturo (dostopnost območja itd.) in druge vidike.

Mura je v preteklosti služila kot transportna reka (bila je prometno-plovna pot že v srednjem veku). Regulacija strug se je začela izvajati v 18. stoletju, do cca leta 1960. Reko se izkorišča za pridobivanje električne energije - danes je na slovenskem ozemlju delujoča mala hidroelektrarna Ceršak (1935), od leta 2012 pa so v teku prizadevanja za izgradnjo verige elektrarn od Šentilja do Veržaja.

Nekdanje obrti, ki so se izvajale v tem prostoru, so bile: mlinarstvo, tkanje lanu, sodarstvo, sladkovodni ribolov, pletarstvo, lončarstvo, žage, burjaštvo in druge. Nekoč je bilo na Muri preko 90 mlinov, na Apaškem polju so znani mlini na nekdanji stari strugi Mure. Bujraštvo je bila dejavnost, vezana na urejanje oz. zavarovanje brežin pred erozijo (pred regulacijo Mure), torej izdelavo fašin (kombinacija lesenih palic, pletenih vej in obtežitve). Dejavnost je bila prisotna predvsem na desnem bregu Mure (državna podpora avstrijskega cesarstva in kasneje Jugoslavije), na levem (ogrskem) manj.

Območje je prehodno (razen ograjenih vodovarstvenih območij), skladno s predpisi je dovoljen prost prehod po poteh čez kmetijska zemljišča in gozd, čebelarjenje, lov, rekreativno nabiranje plodov, zelnatih rastlin, gob itd. Vožnja s kolesi je dovoljena po utrjenih poteh /če temu ne nasprotuje lastnik/ upravljavec poti/. Ribolov se ureja skladno z upravljanjem revirjev. Lovna dejavnost je načrtovana glede na dolgoročne načrte lovsko upravljavskih območij. Na vodovarstvenih območjih je določen režim z ukrepi, prepovedmi in omejitvami.

Gozdni pasovi ob Muri so varovalni gozdovi, ki varujejo zemljišča usadov in izpiranja, njihovo gospodarjenje se izvaja v skladu z namenom ohranjanja varovalne funkcije (varovanje obvodnih zemljišč). Dobre ob reki Muri najbolj spreminjajo koreniti posegi v vodni režim, izsuševanje in regulacije, prav tako gradnja rečnih pregrad ter širjenje tujerodnih invazivnih vrst rastlin. Gre namreč za habitatni tip, ki je odvisen od občasnih poplav in višine talne vode. Pričakuje se, da se bo ob morebitni izgradnji HE Hrastje Mota nivo talne vode dodatno spremenil. Poleg že omenjenih značilnosti kulturne krajine so za območje tipični tudi visokodebelni sadovnjaki ter gojeni senožetni travniki.

3. Obravnavano območje

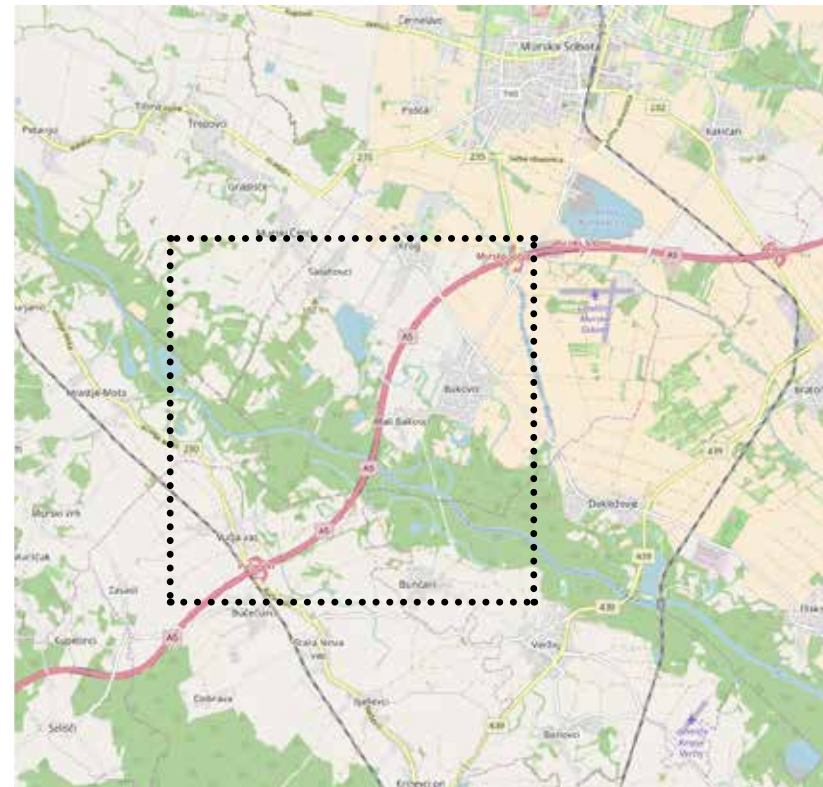
Obravnavano območje obsega južni del Občine Murska Sobota, prostor ob levi in desni strani Mure ter do južnega roba naselij Satahovci, Krog, Mali Bakovci in Bakovci. Na območju, okvirne velikosti 840 ha velja Odlok o občinskem prostorskem načrtu Mestne občine Murska Sobota (SD OPN1) (Uradni list RS, št. 54/2016 z dne 12.8.2016). Obravnavani prostor zajema parcele katastrskih občin Satahovci, Krog in Bakovci.

Predlog zasnove se ukvarja z umestitvijo programov, ki spodbujajo trajnostni razvoj območja. Trajnostni turizem, umik motornega prometa z varovanih območij, razvoj že obstoječih in novih programov se predlaga v skladu z vizijo in cilji trajnostnega razvoja ter drugimi usmeritvami (npr. Predlog za vključitev biosfernega območja Mura na seznam biosfernih območij pri UNESCO programu Človek in biosfera, 2016).

Prostorski problemi in potenciali

Glede na oblikovano vizijo razvoja območja v smeri trajnostno naravnane turistično-rekreacijske destinacije ter izvedene prostorske analize obravnavanega območja (kartografija, terenski ogledi), so bili evidentirani naslednji **prostorski problemi**:

- neurejeni, neartikulirani dostopi v območje (ob gramoznici v Krogu in pri stadionu Bakovci), majhna prepoznavnost glavnega vstopa v območje v Krogu (zaprti pogledi proti gramoznici, gradbišče, netipične zasaditve iglavcev ob gramoznici),
- trenutna ureditev prometa (prevoznost območja),
- slaba orientacija v prostoru, odsotnost informacij,
- neustrezne dejavnosti (odlaganje gradbenih odpadkov, nasipavanja),
- prisotnost hrupa z avtoceste (zvočni vpliv sega v zimskem času v radiju cca 800m od avtoceste)
- neustrezno stanje objektov (objekti ob gramoznici v Krogu, ob brodu, Lukačev mlin),
- ograjenost območij (gramoznice, vodovarstveno območje),
- AC kot izvor hrupa, problematika uporabe ozkega koridorja za kolesarje na avtocestnem mostu (uporaba tudi drugih vozil).

Gradniki **prostorske identitete** obravnavanega območja ob Muri so krajinski vzorci, ki so se v prepetu naravnih procesov in antropogenih dejavnosti oblikovali skozi zgodovino. Osnovni prvini, ki dajeta značilnost koridorju reke Mure sta voda in gozd. Območje je prepoznavno po poplavnih gozdovih, ostankih mrtvic, gramoznicah, logih itd. – značilnostih, na katerih temelji tudi potencial za razvoj turistične dejavnosti v območju. Skladno z usmeritvami za UNESCO območje se razvoj turistične dejavnosti v usmerja v trajnostno naravnost, predvsem je poudarek na:

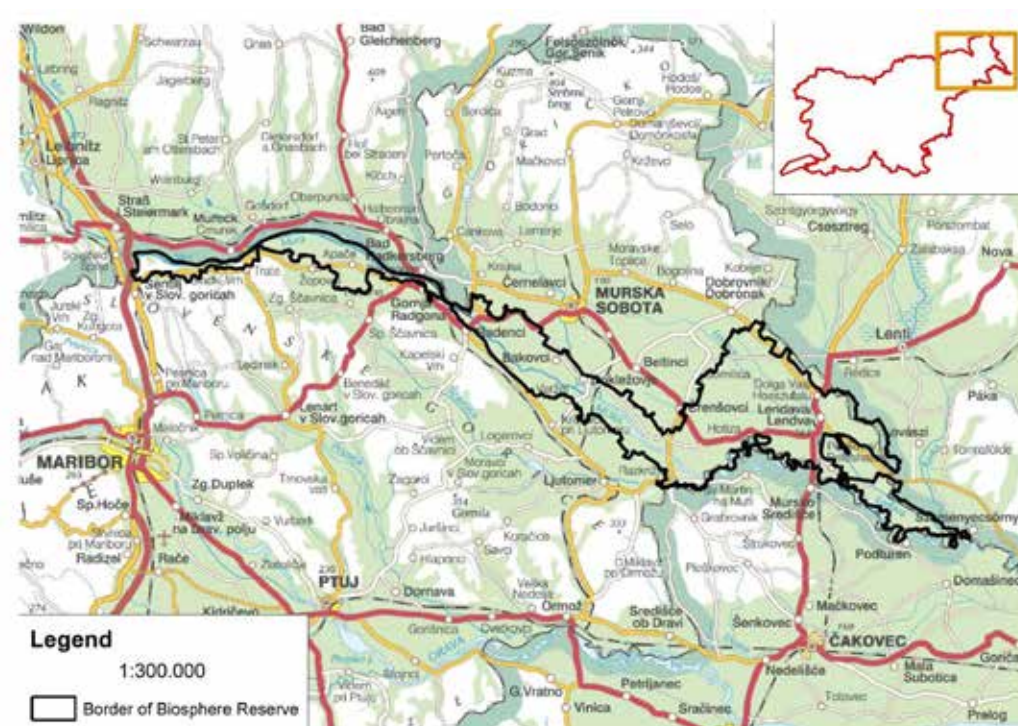
- izobraževalnih dejavnostih (obisk in spoznavanje območja, naravoslovni dnevi, raziskovalni tabori, ornitološki tabori, proučevanje dvoživk itd.) sproščanje v naravi, ureditev učnih poti, doživljajskih poti, opazovanje ptic in divjadi itd.
- spodbujanju rekreacijskega turizma – pohodništvo, kolesarstvo (poti ob Muri in Dravi), konjenišvo (Pot o Muri)
- spodbujanju turizma, povezanega s kmetijami, obrtmi, kulinariko (v povezavi z rejo živali (avtohtone pasme), čebelarstvom (apiterapija), ribogojništvom, kulinariko, domačo obrtjo (mlinarstvo, brodarstvo, bujraštvo, pridelava/predelava lanu, ciglarstvo).
- razvijajoči navtični in pustolovski / avanturistični turizem– spusti z rafti na Muri, čolnarjenje, zip-line čez Muro itd.
- ponudbi nastanitvenih kapacitet (preveritev umeščanja turističnih kapacitet, dodatnih programov).

Izhodišča konceptualne zasnove

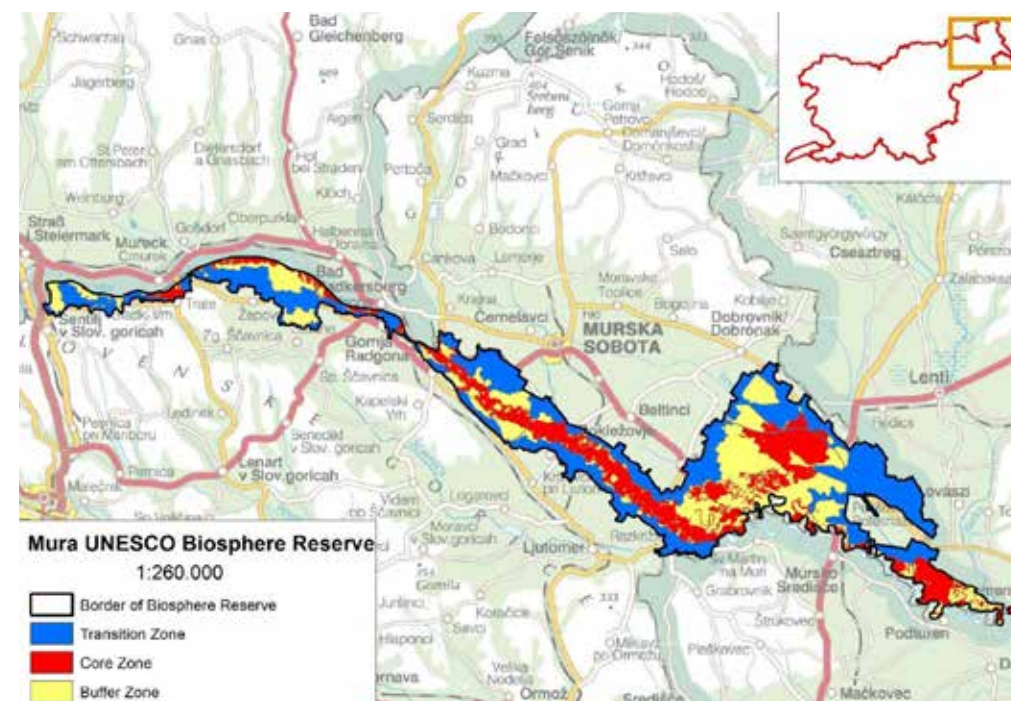
Obravnavano območje je del območja koridorja reke, predlagano za zavarovanje na UNESCO seznam. To biosferno območje opredeljuje osrednjo, robno in prehodno cono. Cone so določene glede na varovane vidike, krajinske značilnosti območij ter obstoječi in zeleni vpliv antropogenih dejavnosti v posameznih conah. Obravnavano območje v idejni zasnovi vključuje prostor vseh treh con.

Osrednja cona predstavlja reko Muro z rečno poplavno ravnico in poplavnimi gozdovi. Značilnosti tega notranjega pasu so:

- je območje brez poselitve in v večini brez obdelovalnih kmetijskih zemljišč,
- problematični z vidika varstva narave so neustrezni drevesni nasadi: hibridni topol, črni oreh, atipični hrasti, sestoji jelš, ki jih je potrebno v prihodnosti nadomestiti s prvotnimi (dob, veliki jesen, dolgopeceljati brest, siva in črna jelša)
- upravljanje z vodami se usmerja v tehnike, ki posnemajo naravne procese, zagotovitev vode stranskim rokavom in mrtvicam itd.,
- ustrezne dejavnosti, ki se v prostoru že izvajajo: lov, ribolov, gozdarstvo, vodni športi (rafting, čolnarjenje),
- turistična dejavnost v tem območju se opredeli v okviru upravljalvskega načrta, vzpostavi se infrastruktura in strokovno ustrezno umeščeni manjši objekti za izvajanje dejavnosti, označevanje itd.

Prostor predlaganega biosfernega območja (Vir: Predlog za vključitev biosfernega območja Mura na seznam biosfernih območij pri UNESCO programu Človek in biosfera, 2016)

Slika 2: Karta predlaganega biosfernega območja Mura z osrednjo (core zone), robno (buffer zone) in prehodno cono (transition zone). Glej tudi prilogo 1-5. Meja med Republiko Slovenijo in Republiko Hrvaško ni dokončno določena in je predmet arbitražnega postopka. Vsebina karte v ničemer ne prejudicira določitve ali označitve meje.

Predlagano biosferno območje z osredno (core) cono, robno (buffer) in prehodno (transition) cono. (Vir: Predlog za vključitev biosfernega območja Mura na seznam biosfernih območij pri UNESCO programu Človek in biosfera, 2016)

Usmeritve – ureditve v osrednji coni na obravnavanem območju idejne zasnove (območje znotraj protipoplavnih nasipov):

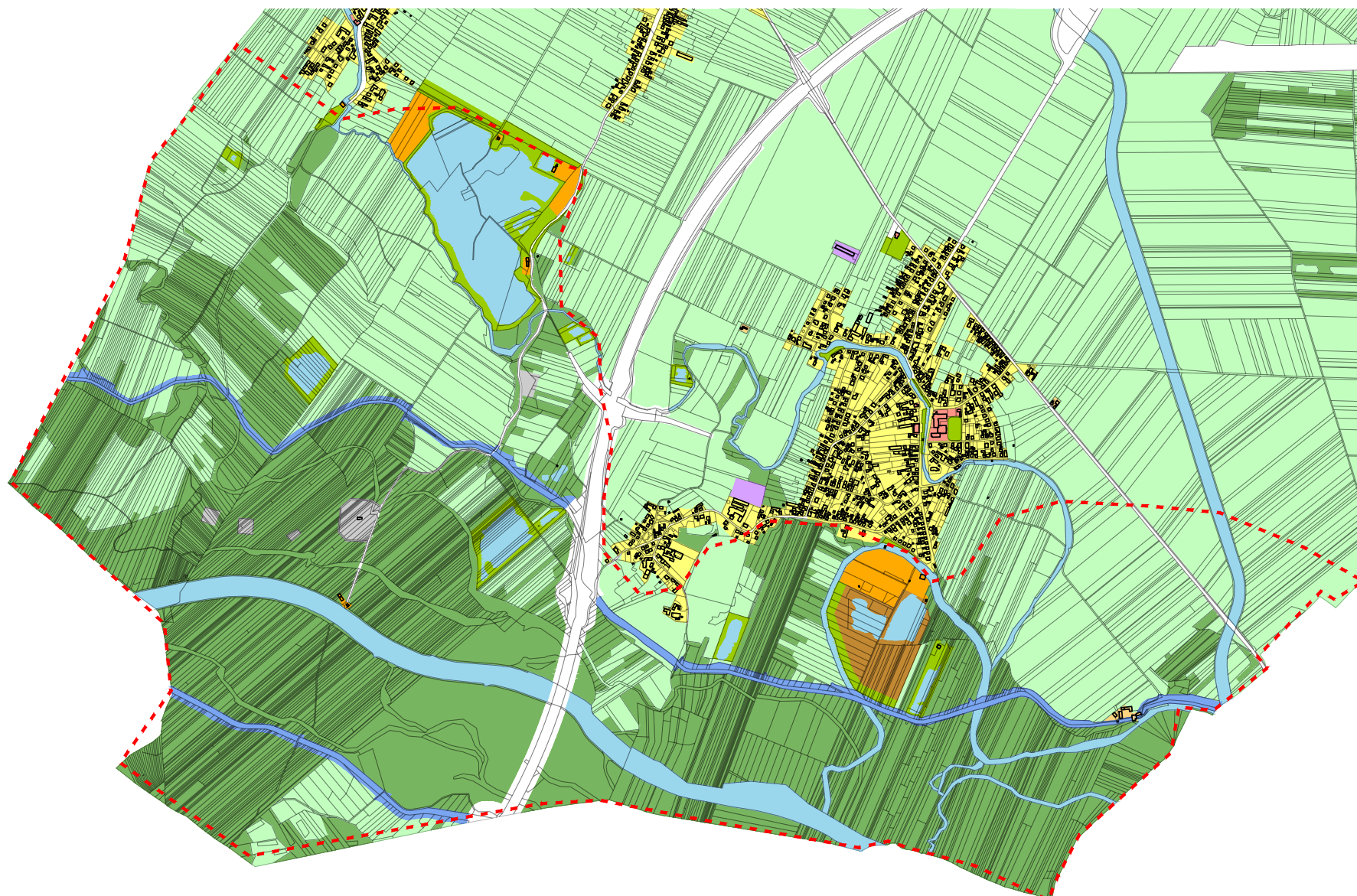
- revitalizacija procesov dejavnosti, ki pripomorejo k ohranjanju značilne naravne krajine - neustrezne drevesne nasade se nadomesti z avtohtonimi, spodbuja se ekstenzivno kmetijstvo (travniške površine), preveri se možnost dotoka vode v stranske kanale (npr. pri obstoječi zapornici ali izvedba povezave mrtvic) – v primeru, da se njivske površine preuredi v travniške (ekstenzivne)
- ohranitev večfunkcionalnega značaja gozdnih površin (prednostno varovalna in rekreacijska funkcija)
- označitev povezav v območju (obstoječih gozdnih poti) kot rekreacijskih poti, povezovanje z obstoječimi potmi (vodna učna pot Mokoš)
- ureditev počivališč, informacijskih točk, dostopov do Mure
- ureditev tematske učne poti, ki je prehodna tudi ob višji vodi (doživljajska pot skozi poplavni gozd),
- prenova območja ob brodu (objektov in odprtega prostora),
- ureditev prehodov (peš mostiči), opazovalnic.

Robna cona predstavlja robni del poplavnega območja s fragmenti habitata, poplavnih gozdov, rečnih rokavov in mrtvic v kmetijski krajini, mejic, obrežnih pasov in mokrotni travnikov). Značilnosti tega pasu je intenzivna prisotnost človeka.

Usmeritve za prostor robne cone na obravnavanem območju (zunaj protipoplavnih nasipov):

- ohranjanje kmetijske dejavnosti, spodbujanje tradicionalnega kmetovanja, zmanjševanje intenzitete pridelave - kar pripomore k bolj kakovostnemu okolju (manj onesnaženosti podtalnice in kmetijskih površin ter s tem tudi ozračja) – ključnega pomena za varstvo vodnih virov in želenim ciljem spodbujanja rekreacijske rabe območja,
- ohranjanje parcelacije njivskih in travniških površin (preprečevanje komasacij), ki pripomorejo k pestrosti krajine in s tem privlačnosti za rekreacijsko rabo (doživljanje prostora obiskovalcev)
- ohranjanje gozdnih zaplat v krajini, ohranjanje obstoječih mejic, dopustitev ponovne zarasti le-teh (npr. ob potokih, mrtvih rokavih), ohranjanje mikoreliefnih posebnosti, mrtvih rokavov (preprečevanje zasipavanja itd.)
- spodbujanje rekreacijske rabe, ureditev poti, gramoznic, informacijskih in vstopnih točk itd.

Prehodna cona je območje kulturne krajine z naselji in gospodarstvi, ki so bila vezana na reko. Je prostor zunaj naravovarstvenih območij, in vključuje tudi kraje ob reki (športno-rekreacijski centri). Usmeritve se vežejo predvsem na oblikovanje vstopnih točk, ustrezne prometne in turistične infrastrukture in gradnjo objektov.

4. Povzetek OPN, drugi planski dokumenti, podlage in gradiva

Idejna zasnova je idejna prostorska preveritev umestitve vsebin in objektov v obravnavani prostor. V zasnovi so upoštevana določila strateškega in izvedbenega dela OPN (Vir: Odlok o prostorskem načrtu občine Murska Sobota (Ur.l.RS št. 54/2016 z dne 12.8.2016), spremembe in dopolnitve (Uradni list RS, št. 67/2016 z dne 28. 10. 2016) in spletni portal <https://gis.iobcina.si/>), predvsem 24. člen – razvojna območja za dejavnosti, ki so vezane na naravne vire; 25. člen (usmeritve za razvoj in varstvo krajine); 26. Člen (posebna območja – regijski park Mura, varstveni pasovi itd.). Zemljišča na obravnavanem območju so gozdna zemljišča, kmetijska zemljišča ter vodna zemljišča (reka, območja gramoznic). Podrobnejša namenska raba je raznolika, ob gramoznici Krog in območju ob stadionu Bakovci so območja celinskih voda, površine nadzemnega pridobivalnega prostora, površine za šport in turizem ter zelene površine.

Za območje gramoznice v Krogu (EUP SA 5) je izdelan podroben prostorski akt - Odlok o sprejetju ureditvenega načrta za območje gramoznice Krog (Ur.l. RS, št. 102/00), za območje gramoznice v Bakovcih (EUP BA 10) pa je predvidena izdelava občinskega podrobnega prostorskega načrta (OPPN).

V okviru izdelave idejne zasnove so bile pregledane podlage, ki urejajo varstvena območja in sicer: območja Natura 2000, ekološko pomembna območja, območja naravnih vrednot, varovalni gozd, območja kulturne dediščine (arheologija), vodovarstvena območja, poplavna območja, priobalni pas, itd. Posamezne ureditve segajo v območja različnih varovanj.

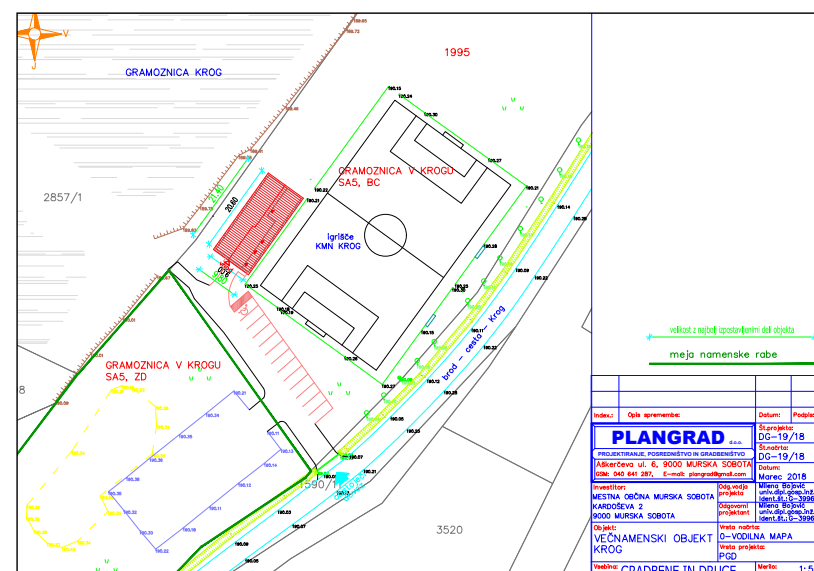
Pregledana sta bila tudi:

- Predlog Biosfernega območja Mura za vključitev na seznam biosfernih območij pri UNESCO Programu Človek in Biosfera (MAB) (2016)
- Pobuda za DPN za hidroelektrarno Hrastje Motana Muri, osnutek pobude, 2. dopolnitev (2012)

Drugi relevantni dokumenti:

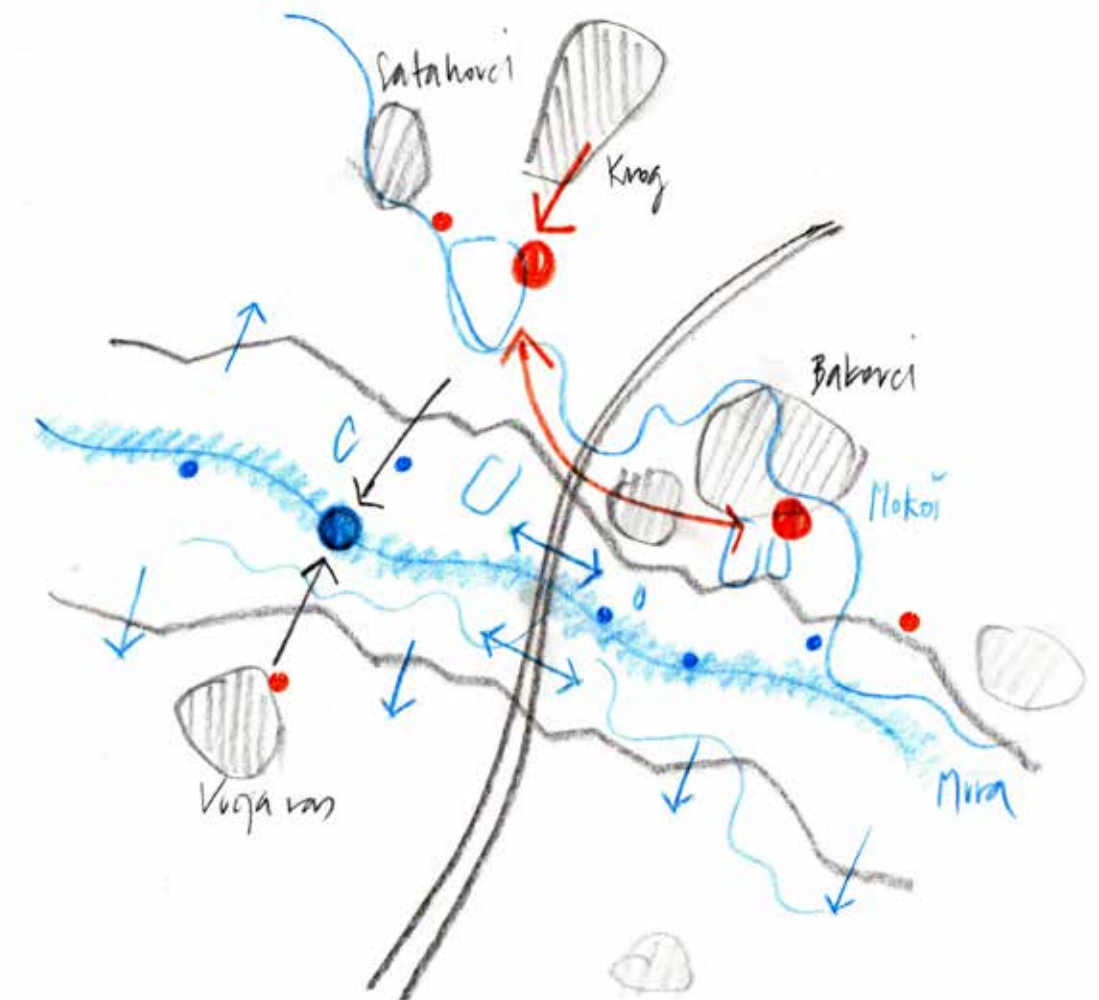
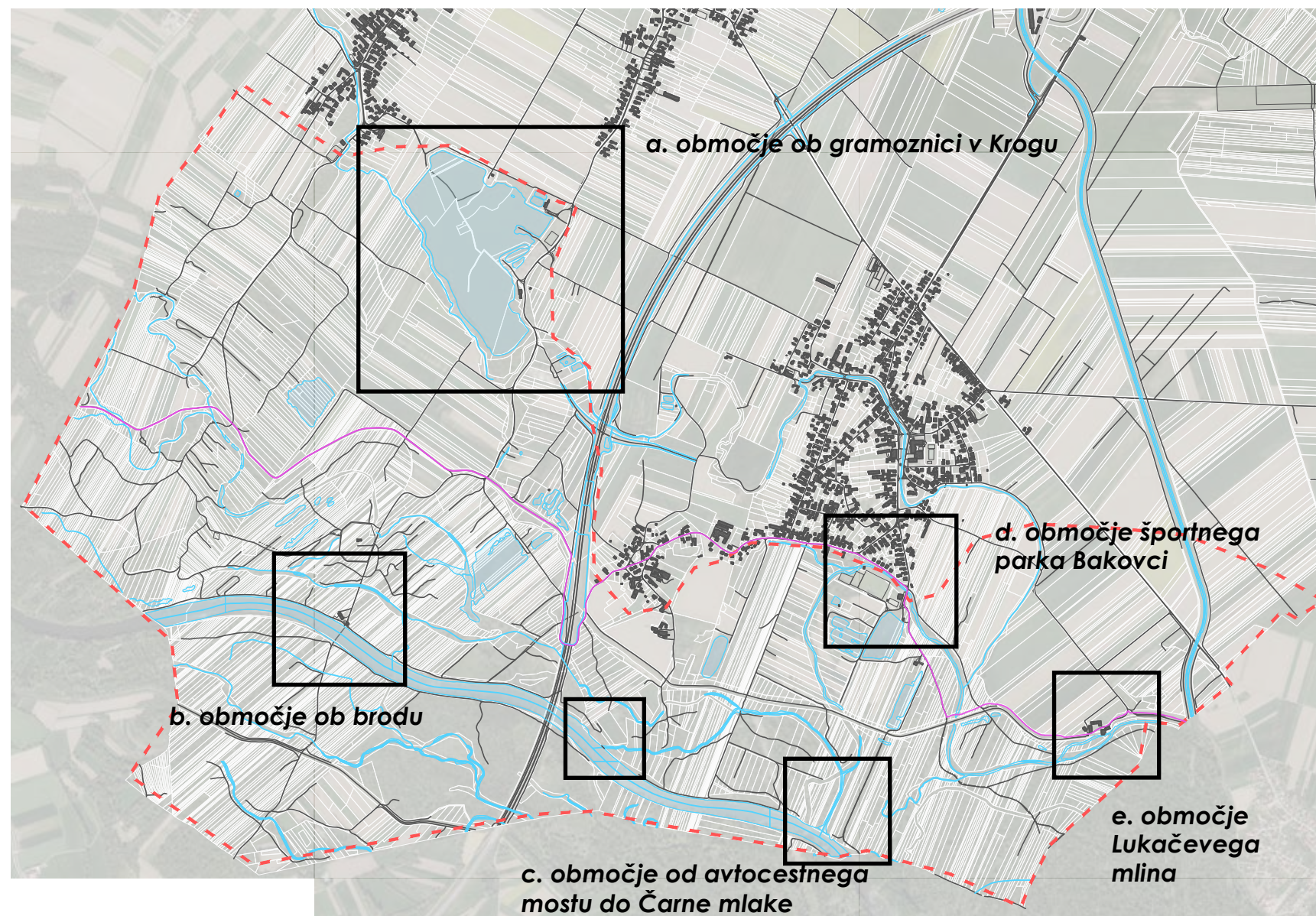
- DPN Uredba o državnem lokacijskem načrtu za sanacijo in izgradnjo visokovodnih nasipov ob reki Muri od Dokležovja do Kučnice (Ur. l. RS, št. 73/2004),
- Uredba o državnem lokacijskem načrtu za sanacijo in izgradnjo visokovodnih nasipov ob reki Muri od Cvena do Vučjevasi (Uradni list RS, št. 79/2004),
- Uredba o lokacijskem načrtu za smer avtoceste Maribor – slovensko – madžarska meja na odseku Vučja vas – Beltinci (Uradni list RS, št. 63/99-3020, 110/02-5386 – ZureP-1, 73/04-3260 (47), 79/04-3475 (48), 33/07-1761 - ZPNačrt)
- SURF Nature (trajnostni turizem in ohranjanje narave, zelena infrastruktura)

Pregledani so bili tudi drugi podatki onačrtovanih ureditvah – izvedba parkirišča in večnamenskega objekta ob gramoznici v Krogu, načrtovana trasa kolesarske poti, gradivo kolesarske poti »Evropska Amazonka«.

5. Predlog celostne zasnove in ureditev posameznih območij

Konceptualna zasnova predvideva oblikovanje dveh vstopno-informativnih-turističnih točk na robu naselij Krog in Bakovci, ki se medsebojno povezujeta in nadgrajujeta. V zelenem koridorju Mure in širše se ohranjanja poplavne gozdove, mrtvice, spodbuja se ekstenzivnokmetovanje v notranjem območju (znotraj poplavnih nasipov), uredi se poti (večinoma po trasah obstoječih, pa tudi ureditev novih) in informacijske točke ter povezave z obstoječimi učnimi potmi, preveri se tudi možnosti povezovanja mrtvic s prekinjenimi strugami itd. Zasnova tako predvideva zgoščevanje dejavnosti na že obstoječih točkah razvoja (ob gramoznici v Krogu, ob brodu in ob stadionu v Bakovcih) ter ureditev drugih, manjših območij posameznih zanimivosti, ki jih povezuje omrežje poti. Posebna preveritev je potrebna za program umeščanja nastanitvenih objektov oz. elementov. V idejni zasnovi so lokacije teh programov podane kot variantne možnosti.

a. Območje ob gramoznici v Krogu

Območje se ureja delno po sprejetem ureditvenem načrtu, ki se prilagaja današnjim potrebam in novim dejstvom v prostoru (nekopalna voda, glavna vstopna točka v območje ob Muri). Območje se uredi kot osrednja informacijska turistična točka s parkirišči, gostinsko ponudbo, čolnarno, dostopi do vodne površine, igrišči ipd. Pomembna je ureditev orientacijsko jasnih dostopnih poti do območja, oblikovanje vstopa s pogledom na vodno površino in ureditev bolj in manj programske intenzivnih obrežij gramoznice. Ker se območje ob Muri (osrednja in robna cona) zapira za motorni promet, se v tem območju dostopa ureja parkirne površine in ustrezen s tem povezan program (izposoja koles, možnost prevoza z električnimi minibusi ipd.) in ureditve (ustrezno funkcionalne in oblikovno skladne zapore).

Obstoječa cesta, ki poteka od naselja Krog proti jugu (Krog – gramoznica) se ureja kot osrednja dostopna os do vstopne točke v območje ob Muri. Vsi turistični programi se zgoščujejo ob vzhodnemu robu gramoznice, napaja jih osrednja prometna pot (Krog - Bakovci). V primeru potrebe po večjih turističnih kapacitetah se predvidi širitev programov na severozahodnem območju gramoznice (fazno, dolgoročno).

Odsek ceste od Kroga proti gramoznici se uredi kot cesta z drevoredom in urejeno peš potjo, ki se nadaljuje kot »promenada« vzdolž gramoznice. Za ustrezno doživljanje vstopa v območje ob Muri se prostor nadgradi. Zasnova predvidena ureditev drevoreda, ki vodi obiskovalca od naselja preko kmetijskih površin, na stiku prometnice s prečno potjo proti zahodu umestitev nižjega prostorskega poudarka (info razgledna ploščad ob SV vogalu gramoznice) ter ob severnem robu gramoznice odstranitev neznačilne oz. neustrezne zarasti iglavcev, ki danes predstavlja močno prostorsko bariero in onemogoča pogled na gramoznico. Za oblikovanje tega robnega dela (ježe nad območjem ribogojnice) se v prihodnosti uporabi listopadne drevesne vrste (avtohtone, značilne za obvodni prostor). Prečno na dostopno cesto se

uredi tudi pešpot in lokalno povezavo proti Satahovcem (v primeru razvoja / dolgoročnega/ programov ob SZ delu gramoznice).

Program v območju gramoznice (igrišča, ribogojnica, sadovnjak, piknik prostori itd.) se ohranja in nadgradi. Obstoječi objekt ob ribogojnici se prenove ali odstrani in zgradi novega, namenjenega gostinski ponudbi, restavraciji in drugi ponudbi (organizacija dogodkov, piknikov itd.), v njegovem zaledju (ob prostoru za piknike) se uredi tudi igrišče za odbojko na mivki. Objekt se z večjo teraso odpira nad vodno površino, ob njem se uredi manjše število parkirišč in prostor za spust manjših čolnov. Območje ob objektu je prehodno, prečka ga povezovalna krožna pešpot okrog gramoznice. Vodno površino gramoznice v tem delu se vizualno in fizično približa obiskovalcem - brežino se očisti grmovne zarasti, ohranja pa se reliefno morfologijo in vitalno drevnino, ki členi prostor in ustvarja ambiente za posedanje ob vodi. Prostor med objektom, ribogojnico, igrišči in gramoznico se ureja kot javno dostopno, odprto območje.

Obstoječa igrišča ob vzhodnem robu gramoznice se ohranjajo, njihov rob oblikujeta drevored na V strani in obrežna vegetacija na Z strani. Ob novem večnamenskem objektu na nogometnem igrišču se postavijo tudi klopi in senčnica. Ob urejenem peščenem parkirišču se uredi manjši informacijski objekt z izposojevalnico koles, ki se navezuje na promenadno os. Območje od ceste proti gramoznici se (kljub delno degradirani površini) ohranja v čim večji meri kot odprti prostor z ureditvami za počitek, druženje, igro in preživljanje prostega časa. Na območju se uredijo povezovalne poti, ki vodijo na posamezne rte gramoznice, dostopi do vode (lesene ploščadi, stopnice, pomoli), povezave v smeri proti ribogojnici in ribiškemu domu, zasadi se značilna drevesna vegetacija. Obstoječa manjša bmx steza (za kolesa) se ohrani oz. prenove (minimalno spremeni, lahko nekoliko poveča, ob robu zasadi itd.). Ob načrtovanju ureditve igralnega prostora se preveri sestavo tal (analize) in v primeru ugotovitve onesnaženj izvede ustrezne ukrepe (zamenjava zgornjega sloja tal).

Parkirišče za avtodome (in po potrebi tudi širitev parkirišča oz. območja za začasno parkiranje) se predlaga variantno v prostoru na vzhodni strani ceste (kjer se ustvarjajo gosto ozelenjeni »parkirni žepi«) ali nad ježo severnega roba gramoznice (v celotni potezi, urejeni z drevoredom, z ustreznim odmikom od nasipa in peš povezavami do gramoznice). Umestitev avtodomov v območje ob gramoznici severno od lovskega doma je ocenjena kot manj ustrezna, saj bo v tem primeru območje obale (predvsem v poletni turistični konici) vizualno in fizično zasičeno z vozili in zato nedostopno. Vodilo ureditve ob gramoznici je, da je obrežni pas dostopen vsem uporabnikom, je prostorsko povezan in privlačen za uporabo.

Obstoječa cesta, ki vodi proti brodu, se v križišču JV od gramoznice zapre za motorni promet. Križišče se ustrezno prometno uredi (glavna cesta se usmeri proti Krogu) in označi prehod v območje ob Muri (ureditev v tlaku, umestitev elementov za preprečevanje prometa (ustrezno glede na režim rabe prostora), umestitev informacijskega elementa, povezava na pot ob gramoznici itd.).

b. Območje ob brodu

Prostor ob brodu se obravnava kot ena od najpomembnejših točk v območju – vezano na ohranjanje delovanja nekdanje razširjene dejavnosti (brodarstvo), povezovanje dveh bregov, naselij. Je prostor prireditve, druženj itd. in predstavlja potencial za turistični razvoj. Območje se ureja celostno s poudarkom na ureditvi dostopnih poti, osi, obnovi ali novogradnji objektov, ureditvami pripadajočega odprtega prostora, ureditvami brežin ter dostopov do broda in broda samega (hišica na brodu).

Današnja cesta Krog – brod predstavlja peš in kolesarsko povezavo (ter intervencijsko, oskrbno, servisno) med vstopno točko ob gramoznici v Krogu in brodom. Današnja cesta, ki se preureja, poteka skozi različne prostorske sekvence – vodnato območje ob gramoznici in potoku Mokoš, ob robu kmetijskih površin, preko nasipa, nato pa se osno usmeri skozi gozd proti brodu. Tu poteka pot mimo ograjenega vodovarstvenega območja z grajenim objektom, ki je vizualno zelo izstopajoč. Predlaga se, da se na primernih mestih – znotraj ograjenega območja, izven njega in na njegovem robu (žična ograja se ohranja iz varnostnih vidikov) zasadi drevnino in s tem objekt in ograjo vsaj delno prikrije. Na obstoječih mostovih čez vodotoka se v skladu s splošnimi usmeritvami glede uporabe (prednostno) naravnih materialov, obstoječe kovinske ograje nadomesti z lesenimi.

Osnovna ideja ureditve prostora ob brodu je simbolna označitev prehoda čez reko, ki se lahko poudari na različne načine (uokvirjanje, sekvenčni prehod, stopnjevanje itd.). Idejna zasnova želi poudariti brod kot osrednji element, njegovo funkcijo in samo delovanje »prevoznega« sredstva. Predlog je, da se z ureditvijo poudari vse elemente, ki so pomembni za delovanje broda – tehnično sidranja in pritrditve jeklenice. Od mest sidranja oz. temeljev jeklenih elementov, ki segajo od reke v notranjost (na obeh straneh reke, dokaj vzporedno z dostopnimi potmi) se na poteh izvede členitve v prečni smeri (npr. v tleh - tlaku) – tako, da se obiskovalca opozori na prihod v nov, poseben

prostor. Ureditev se nadgradi z umestitvijo urbane opreme in ureditvijo ploščadi ob Muri.

Obstoječe objekte se prednostno nadomesti z novimi. Možna pa je tudi sanacija obstoječih objektov (razen dotrajanih - odra in paviljonov). Izvedba ureditev se lahko izvaja fazno po celostnem konceptu in v enotnem oblikovalskem jeziku. Zasnova objektov omogoča prehajanje skozi prostor, na način, da se odprti prostor ob Muri (prireditveni) povezuje z igriščem severno od objektov (v objemu gozda). V tem območju se uredi doživljajsko igrišče z igrali in igralnimi prostori ter kuršiči, ki se jih uporablja tudi za druge namene. Del prostora je namenjen tudi učilnici na prostem, saj se tu zaključuje (oz. začne) tematska pot skozi Murski gozd. V novih objektih se predvidi prostore za lokal, sanitarije, prostor za team building itd. Ločeni objekt čolnarne se prilagodi glede na programske in prostorske zahteve dejavnosti ter glede na razpoložljiv prostor. Preuredi se večnamenski prostor za prireditve in teraso lokala. Brežina Mure se ohranja, uredijo se dostopi do vode in privezi za čolne, rafte. Južna stran območja broda (desna stran reke) je programsko manj polna, predvidene so ureditve pristopa do pristana na reki, umestitev klopi, prostora za piknike in prenova obstoječe nadstrešnice. Povezovalne poti vodijo ob Muri do zanimivih prizorišč (prodišča, opazovalnice itd.).

c. Območje od avtocestnega mostu do Čarne mlake

Največji infrastrukturni element območja, avtocestni most, je element, skozi katerega lahko obiskovalec prepozna razsežnost poplav reke Mure. Prostor pod mostom, ki je občasno poplavljen in brez zarasti, je lahko zanimiva točka za različne dejavnosti – umetniške (igra vode in senc – odsekov na mostni konstrukciji), igralne (npr. delavnice spiranja zlata), ali pa je ob njem urejeno le počivališče. Predvsem je to naravni koridor (divjad, voda), zato je smiselno, da se dejavnosti na tem območju izvajajo le občasno, ureditve pa morajo upoštevati vse značilnosti območja (vodni tok, poplavnost itd.).

Vzhodno od AC mostu ob Muri se nahaja zapornica stranskega rokava Mure. Objekt sam po sebi je zanimiv in predstavlja del tehniške dediščine, povezane z regulacijami Mure. Na zapornici se uredi počivališče in info točka. Pri prehajanju od območja zapornice do Čarne mlake se ob Muri zvrsti nekaj zanimivih ambientov – odprte tratne jase, nekdanje večje prodišče, s kanalom ločeno od kopnega in vodnato ustje Lukačevega kanala. Vse te prostore se povezuje s povezovalno potjo vzdolž reke, ki se preko obstoječih gozdnih poti proti severu navezuje na protipoplavni nasip in dalje proti Bakovcem. V zasnovi se je v tem območju preverila tudi umestitev prenočitvenih ureditev. Podanih je nekaj predlogov, ki pa (še) niso preverjeni s strani vseh deležnikov. Glede na želeni odmik od civilizacije, hkrati pa bližino servisnih storitev, se je kot možnost preverjala umestitev šotorišč oz. ureditev lesenih dvignjenih podestov za začasno postavitve šotorov na gozdni jasi vzhodno od Lukačevega kanala, ob dostopni gozdni poti stadion Bakovci – Mura ter umestitev dveh ali treh manjših »mlinov« oz. glamping objektov pa ob ustju Lukačevega kanala (ob ali na vodi). Zasnova objektov in njihova postavitve je predmet usklajevanja v kasnejših fazah.

c. Območje ob športnem parku Bakovci

Športni park Bakovci – stadion - se nahaja na JV robu naselja, ob njem sta obstoječi gramoznici, lovski dom in gostinski objekt. Ob južni strani stadiona so zgrajene tribune za gledalce. Je športno-rekreacijsko središče in drugo glavno vstopno točko v območje ob Muri. Trenutno je prostor tega rekreacijskega območja urejen brez koncepta, zaznamujejo ga izstopajoč objekt tribun ob stadionu, veliki peščeni prostor ob gostinskem objektu, neurejeni ekološki otoki itd.

Območje se ureja celostno, ureditev predvideva ureditev dostopa do glavnega objekta (gostinski objekt), ureditev parkirišč, ureditev začasnih parkirišč (v času prireditev), info vstopne točke in izposojevalnice koles, dodatne premostitve potoka za omogočanje različnih možnosti prostorskih povezav, ureditve senčnice ob gostinskem objektu, parkovne ureditve z otroškim igriščem ter zasnova zasaditev (za namen vodenja po prostoru, oblikovanja roba naselja, oblikovanja ozadja in vpenjanje tribun v zelenje). Kot dodatna športno-rekreacijska in turistična ponudba se na tem območju predvidi tudi umestitev adrenalinskega parka (ob in nad manjšo, zahodno gramoznico). Dejavnost se ob morebitnem širjenju z OPN predvidenih posegov (širitve gramoznice) prestavi na drugo ustrežnejše mesto.

d. Lukačev mlin in povezave proti vzhodu

Grajeni objekti Lukačevega mlina z odprtim prostorom se v zasnovi obravnavajo kot izjemen potencial za različne programe – od nastanitvenih kapacitet do ureditve javnih programov, organizacije dogodkov ipd. Prostor je zanimiv z vidika ohranjene zasnove celotnega kompleksa, prehodnosti notranjega dvorišča in protipoplavne zaščite (zidec, nasip).

Skrajni vzhodni del obravnavanega območja vključuje del razbremenilnega kanala, ki se vzhodno od Lukačevega mlina združi s potokom Mokoš. Kanal se premosti z ureditvijo peš in kolesarskega mostu (potek kolesarske trase). Vzdolž s kanalom se dopušča rekreativna uporaba, prečkanje lokalne ceste se označi (znak za prehod za pešce, zebra), ob cesti, ki vodi v Bakovce, pa se zasadi drevored.

6. Ureditev rekreacijskih in tematskih poti

Mreža poti, ki se zasnuje po celotnem obravnavanem območju, povezuje izhodišča (glavne in lokalne vstopne točke) z zanimivimi točkami in večjimi programskimi vozlišči. Večinoma vodijo poti po obstoječih gozdnih poteh, s katerimi je celotno območje prepredeno. Nekatere poti se dodatno utrdi v pesku, druge se pušča v obstoječem neutrjenem stanju in se jih uredi le po potrebi. Uredi se počivališča. Novo se trasira tematska pot, ki vodi delno tudi skozi bolj neobljudeni del pomurskega gozda. Predvideva se, da bodo po območju mogoči tudi vodeni ogledi, na katerih bodo lahko divjino obiskovalci doživeli na najbolj pristen način – s posedanjem na prodišču, opazovanjem divjadi in ptic iz opazovalnic in hojo skozi zamočvirjene predele.

Predlog umestitve nove doživljajske tematske poti je v zahodnem delu območja. Pot poteka od vstopne točke pri gramoznici v Krogu (oz. križišča poti) do območja ob brodu (glej načrt) in je dolga cca 3.400m. Konceptualno je zasnovana kot pot skozi različne, za območje značilne prostore (krajinske »ambiente«) – od gramoznice, potoka Mokoš (navsezava na vodno učno pot), preko kmetijskih površin z opazovalnicami za divjad, skozi gozd zunaj nasipa (ki ni redno poplavljen), preko nasipa v poplavni gozd z ostanki mrtvic (tu se uredi lesene pohodne površine – poti nad terenom), mimo enega od manjših vodovodnih črpališč (po obstoječih poteh) in skozi gozd do Mure, območja ob brodu. Tu je urejena tudi učilnica na prostem in doživljajsko igrišče. Tematska pot je učna pot, vsebine se zasnuje v nadaljevalni fazi projekta.

Trasa poti se lahko spreminja. Osrednje vodilo je, da poteka delno po poplavnem gozdu, v območju, kjer ni prisoten hrup z avtoceste. Trasiranje poti in lokacija počivališč in umestitve info tabel se prilagodi glede na podrobnejši terenski ogled in druge zahteve/usmeritve (soglasodajalci, lastniki zemljišč itd.). Predvideva se, da pot delno poteka po obstoječih poteh, v določenih odsekih predstavitve poplavnega gozda pa kot lesen podest (v skupni dolžini do cca 1.300m).

7. Smernice za izvedbo faznosti

Faznost projektiranja in izvedbe posameznih ureditev se določi skladno s programom in možnostmi izvedbe investicij. Smiselno je, da se idejna zasnova vključi tudi v akcijski plan (bodočega) regijskega parka.

8. Urbana oprema in drugi elementi

Urbana oprema se glede na raznolik značaj območij predlaga v več variantah. Območja vstopnih točk in rekreacijskih središč je oblikovana drugače kot oprema v gozdnem prostoru ter na manjših počivališčih ob Muri. Skupni imenovalec vse urbane opreme pa je naravni material – predvsem les. Predvsem na stiku urbanega območja se poleg lesa uporablja tudi druge materiale (npr. kovino), v to območje se umesti tudi ohranjene klopi iz murskosoboškega parka (danes postavljene na poti od Bakovcev proti Muri), v območju znotraj poplavnih nasipov pa se predvideva opremo, ki je v veliki meri lesena, masivna, robustna. Počivališča so v večini opremljena s klopmi, koši za smeti, informacijskimi tablami.

Na območju ob gramoznici Krog so urejeni piknik prostori (klopi, mize, koši, pitnik), stojala za kolesa, nadstrešnica, izposojevalnica za kolesa, otroška igrala, lesení podesti in pomoli. Na vstopu v območje je predviden manjši stolpič, ki je zasnovan kot razgledna ploščad na konstrukciji, obdan s prepletom zasajenega šibja.

V območju stadiona Bakovci se umešča vstopni paviljon (info, izposoja koles), v to območje je mogoča tudi umestitev fitnesa na prostem (lokacijo je treba preveriti z vidika varnosti uporabe) – elementi morajo biti v materialu in barvah usklajeni z ostalo urbano opremo in umeščeni v območje športnih igrišč.

Igralni prostor doživljajskega igrišča ob brodu se uredi z uporabo in oblikovanjem naravnih gradiv, zasaditve, izkopavanj ipd., vanj se lahko umesti tudi (oblikovano in vsebinsko) ustrezno igralo (npr. certificirano leseno robustno plezalo z mrežo - glej referenčne primere).

Predlaga se tudi poenotenje druge opreme - elementov za preprečevanje prometa, zaslonov za ekološke otoke, ograje, enotne označitve gramoznic itd.

Urbana oprema in elementi se podrobneje določijo v nadaljnji fazi projektiranja.

II . GRAFIČNI DEL

izsek vsebine za potrebe JN za izdelavo PZI !

1. ANALIZA IN IZHODIŠČA ZA PRIPRAVO KONCEPTA ZASNOVE OBMOČJA
 - Zgodovinsko kartografsko gradivo
 - Fotodokumentacija območja obdelave
 - Analiza obstoječega stanja
 - Prostorski problemi in potenciali
2. PROGRAMSKA ZASNOVA
 - Predlagani programi po območjih
 - Značilnosti prostora in umeščanja novih dejavnosti
3. ZASNOVA OBRAVNAVANEGA OBMOČJA
 - Koncept ureditve celotnega območja – skica
 - Predvidena trasa doživljajske tematske poti
4. PREDLOG UREDITVE POSAMEZNIH OBMOČIJ
 - Območje ob gramoznici v Krogu
 - Območje ob brodu
 - Območje ob športnem parku Bakovci
 - Območje od AC do Čarne mlake
 - Območje Lukačevega mlina in povezave proti vzhodu
5. OPREMA OBMOČJA - SKICE IN REFERENČNI PRIMERI

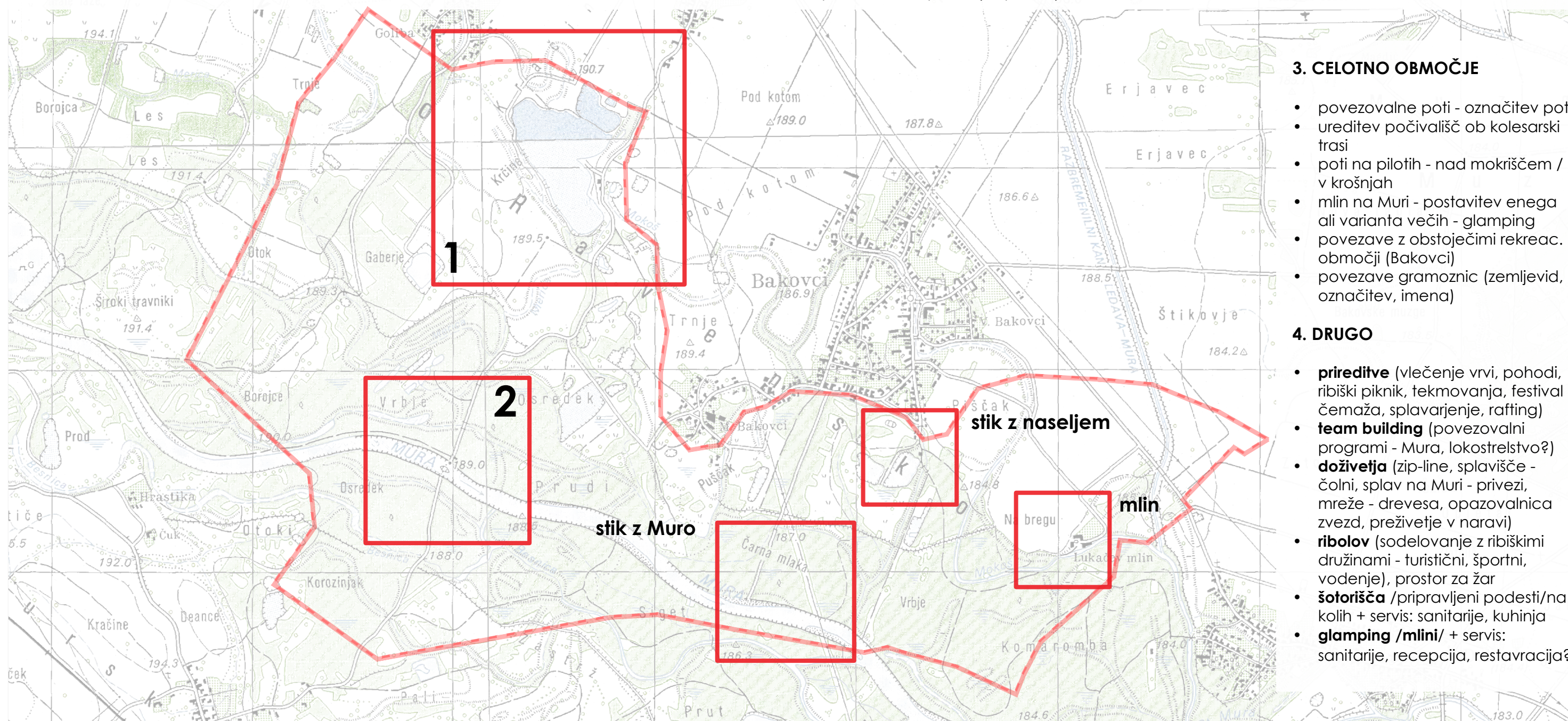
1. OBMOČJE OB GRAMOZNICI KROG

veljavni ureditveni načrt:

- J del - naravni rezervat (J od lovskega doma) - pešpoti, opazovalnica
- V del /prepovedano kopanje/- športna igrišča, ribja restavracija, ribogojnica
- Z del - kopališče, športna igrišča in gostinstvo, otroško igrišče
- prilagoditev globin gramoznice

ureditve po projektni nalogi/nov program/obstoječe:

- ureditev dostopnih poti z glavne ceste, s Kroga
- parkirišče (peščeno - načrt), PZA - parkirišče za avtodome (ureditev vstopne točke, klopi in mize, elementi za sedenje), sanitarije, razsvetljava
- obstoječi privatni objekti:
 - čolnarna - danes privatni objekt - stanovanjska hiša in umetniški atelje
 - privatni objekt za SZ delu: privatni piknik prostor, povezava z nogometnim igriščem
- šport - nogometno igrišče, bajkerji, slačilnice, fitnes na prostem
- info / usmerjevalne / interaktivne table
- počivališče/piknik prostor blizu lovskega doma/možno šotorišče: koši, klopi, mize
- ureditve ob povezovalnih poteh (klopi, koši)

2. OBMOČJE OB BRODU

- objekt čolnarne - prenova, P za kolesa
- uredite prostora ob obujektu, stik z brodom - vodo
- ureditev pristanišča in broda - nova hiška za brodarja, pristan
- ohranitev večnamenskega prireditvenega prostora, odra (500 ljudi)
- sanitarije
- novi objekti na pilotih

ureditve po projektni nalogi /nov program:

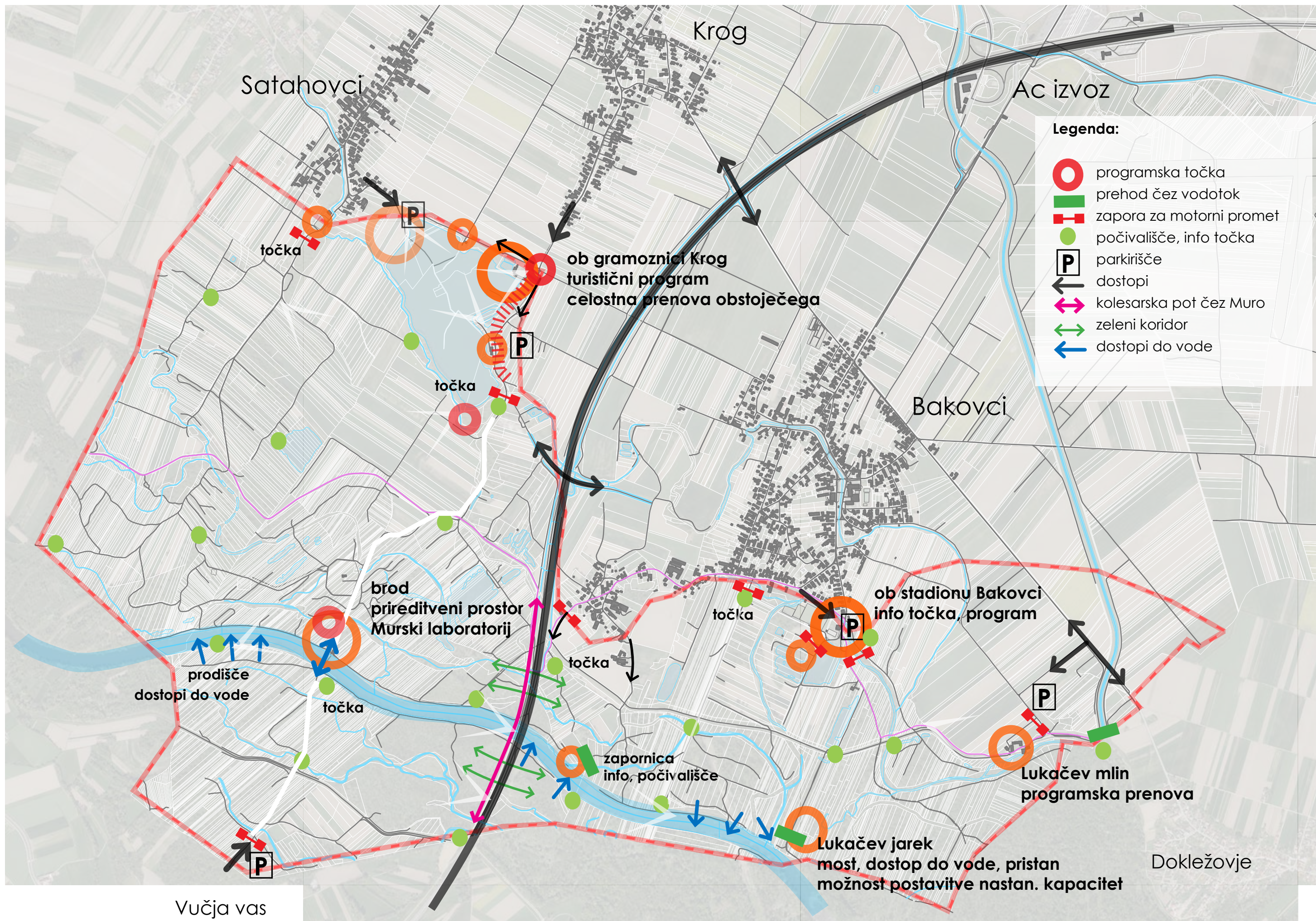
- učilnica na prostem (MURSKI LABORATORIJ):
 - nadstrešnica / delno odprt-zaprta objekt, kuršče v prostoru (ogrevanje, pajanje kruha, pečenje krompirja)
 - možnost izvedbe cateringa, mize (cca 6x) in stoli
- doživljajsko igrišče: igrala in možnost interaktivnih iger, iskanje zlata - sejalnica (odmaknjeno), izbor tipa igral
- območje za piknike: 2x urejeno kuršče, cca 6x mize in klopi
- opazovalnica za živali / ptice - ornitološki park (2x) in informacijske table (cca 10x) - lokacija

3. CELOTNO OBMOČJE

- povezovalne poti - označitev poti
- ureditev počivališč ob kolesarski trasi
- poti na pilotih - nad mokriščem / v krošnjah
- mlin na Muri - postavitev enega ali varianta večih - glamping
- povezave z obstoječimi rekreac. območji (Bakovci)
- povezave gramoznic (zemljevid, označitev, imena)

4. DRUGO

- **prireditve** (vlečenje vrvi, pohodi, ribiški piknik, tekmovanja, festival čemaža, splavarjenje, rafting)
- **team building** (povezovalni programi - Mura, lokostrelstvo?)
- **doživetja** (zip-line, splavišče - čolni, splav na Muri - privezi, mreže - drevesa, opazovalnica zvezd, preživetje v naravi)
- **ribolov** (sodelovanje z ribiškimi družinami - turistični, športni, vodenje), prostor za žar
- **šotorišča** /pripravljeni podest/na kolih + servis: sanitarije, kuhinja
- **glamping /mlini/** + servis: sanitarije, recepcija, restavracija?

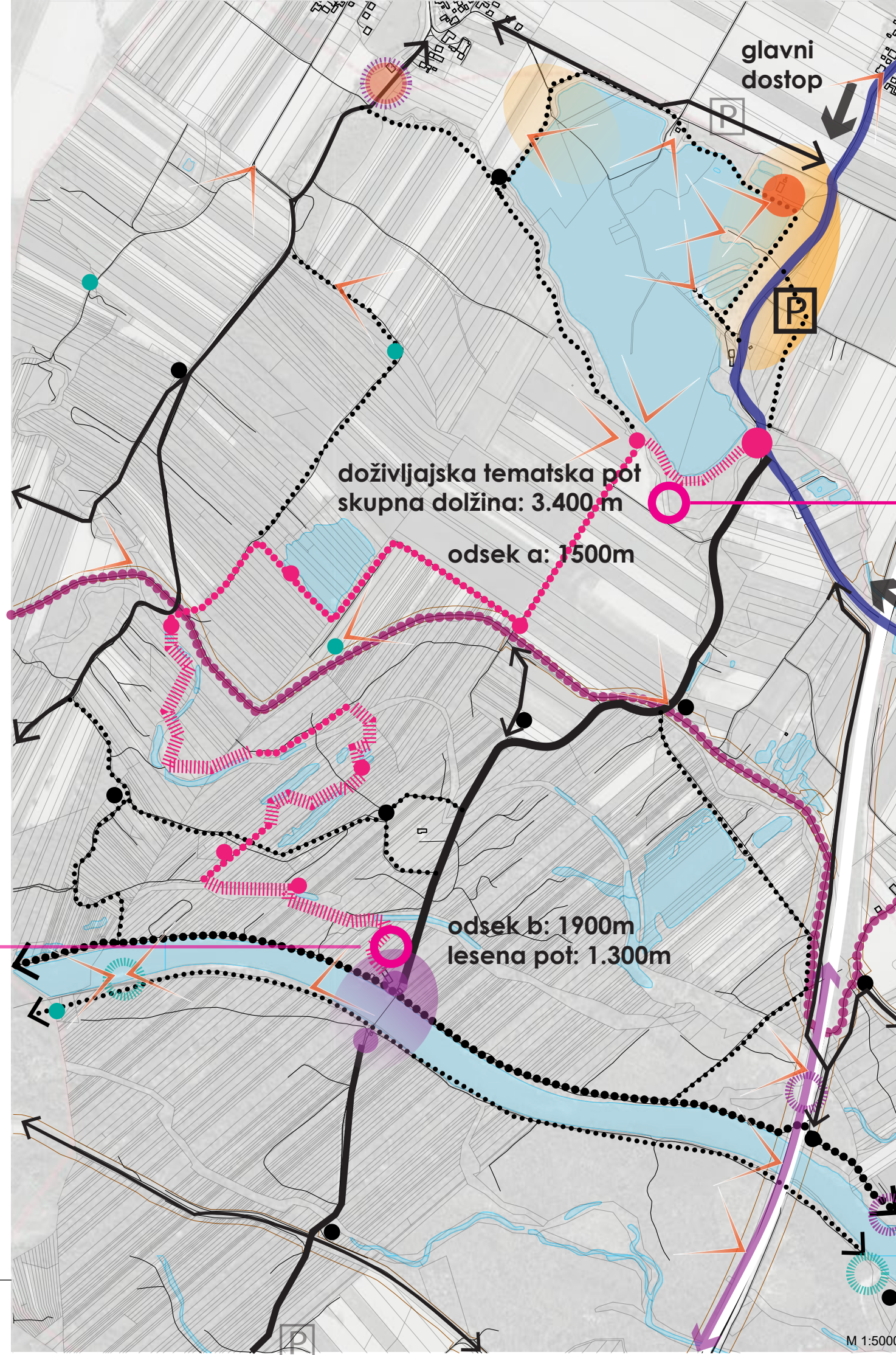

igrišče ob Satahovcih

rekreacijske povezave
počivališča

doživljajsko igrišče
rekreacijski poti ob Muri
dostop do reke, prodišče

pot po nasipu

glavni
dostop

glavni dostop iz smeri Kroga

programsko središče - info točka, šport, parkirišča, servis

izhodiščna točka tematske poti

možnost umestitve učilnice na prostem v bližini

glavni dostop iz smeri Bakovci

kolesarska pot (delno po nasipu)

rekreacijske poti ob Muri

počivališče ob zapornici

● Predvidena trasa doživljajske tematske poti Krog - brod

4. PREDLOG UREDITVE POSAMEZNIH OBMOČIJ

1. OBMOČJE OB GRAMOZNICI V KROGU

Skica ureditve ob gramoznici Krog - ureditev ceste z drevoredom, vizualnega stika z vodno površino na vstopu v območje, ureditev prostora med povezovalno cesto Krog-Bakovci in gramoznico, vzpostavitev poti ob gramoznici, dostopov do vode in opazovalnic, poti ob potoku Mokoš, proti brodu ter proti Krogu, zapora prometa in ureditev parkirišč (tudi za avtodome), ureditev čolnarne in gostinskega objekta z igriščem (na SZ delu gramoznice)

varianta - možnost ureditve
P za avtodome

drevored

parkovna ureditev

ribogojnica
(obstoječe)

restavracija s teraso

dostopi do vode

športna igrišča

prostorski
poudarek

večnamenski objekt na igrišču

dostopi do vode

pikniki

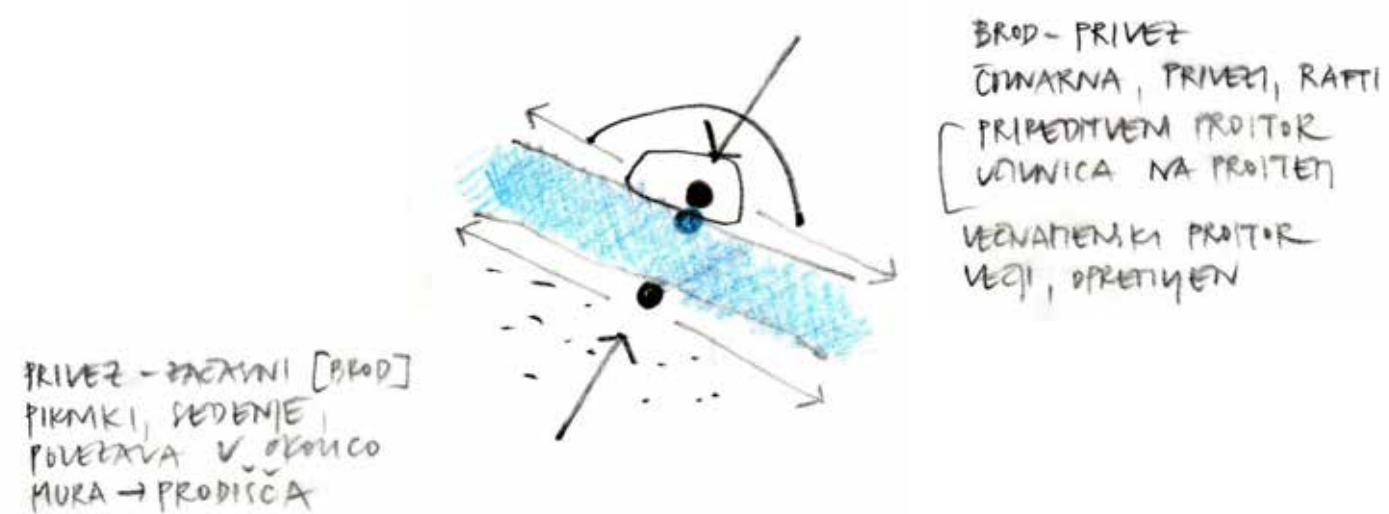
informacijska točka, izposoja koles

začasno parkiranje

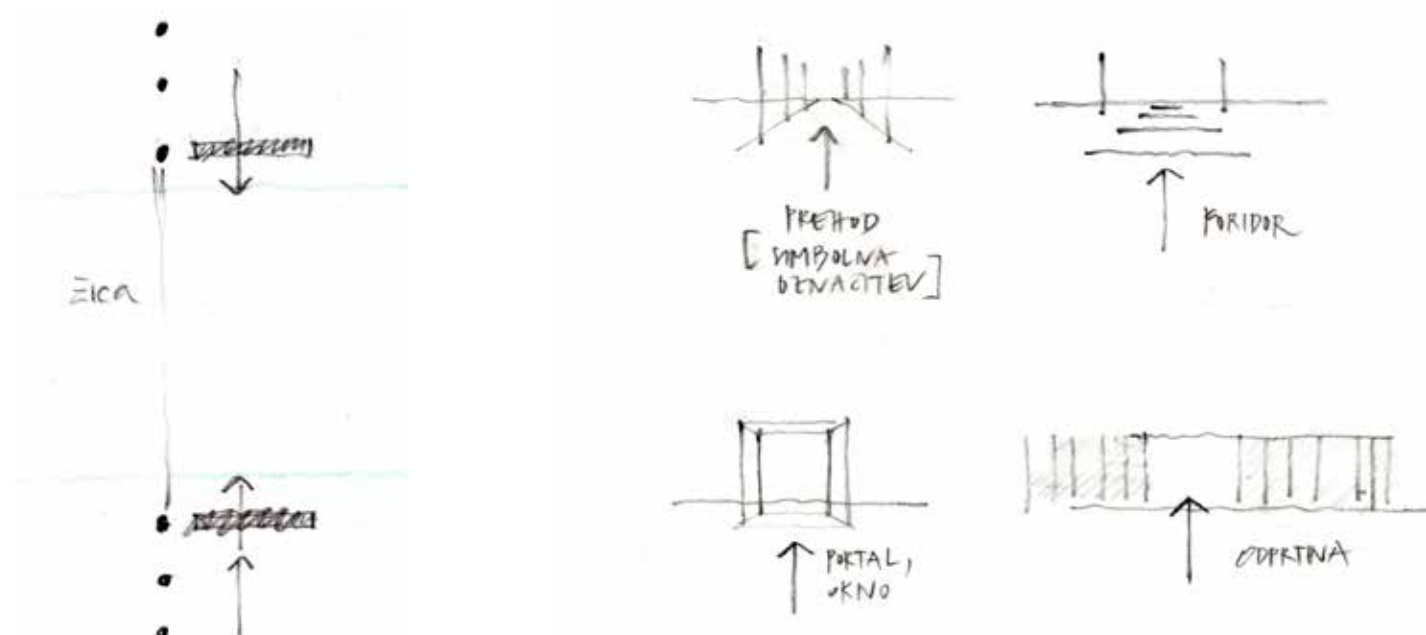
P - ribiči

varianta umestitve P za avtodome

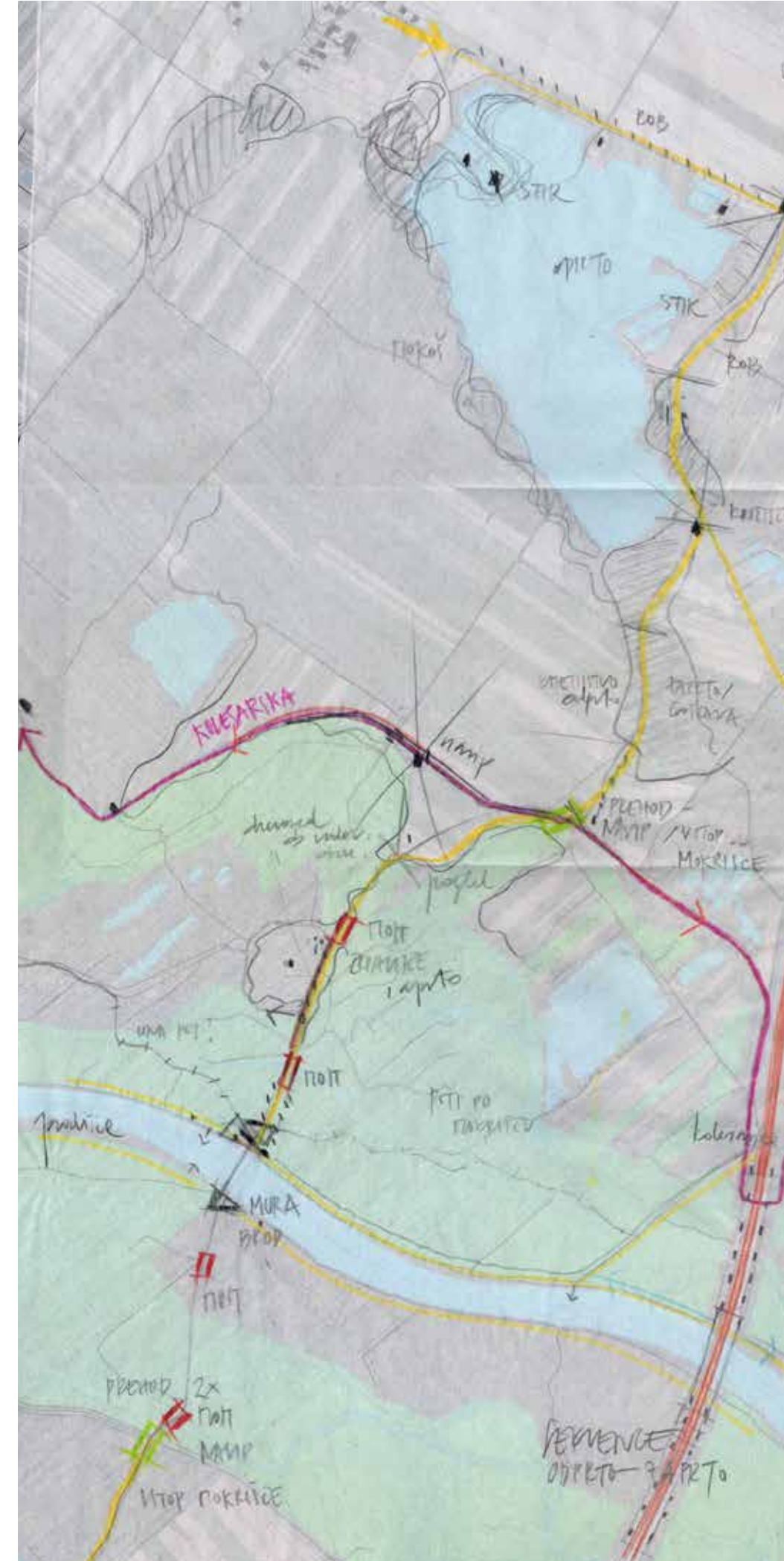
ribiški dom

Prostor ob brodu čez Muro - povezava severne strani (programsko intenzivne z infrastrukturo in objekti) z južno, programsko manj nasičeno stranjo.

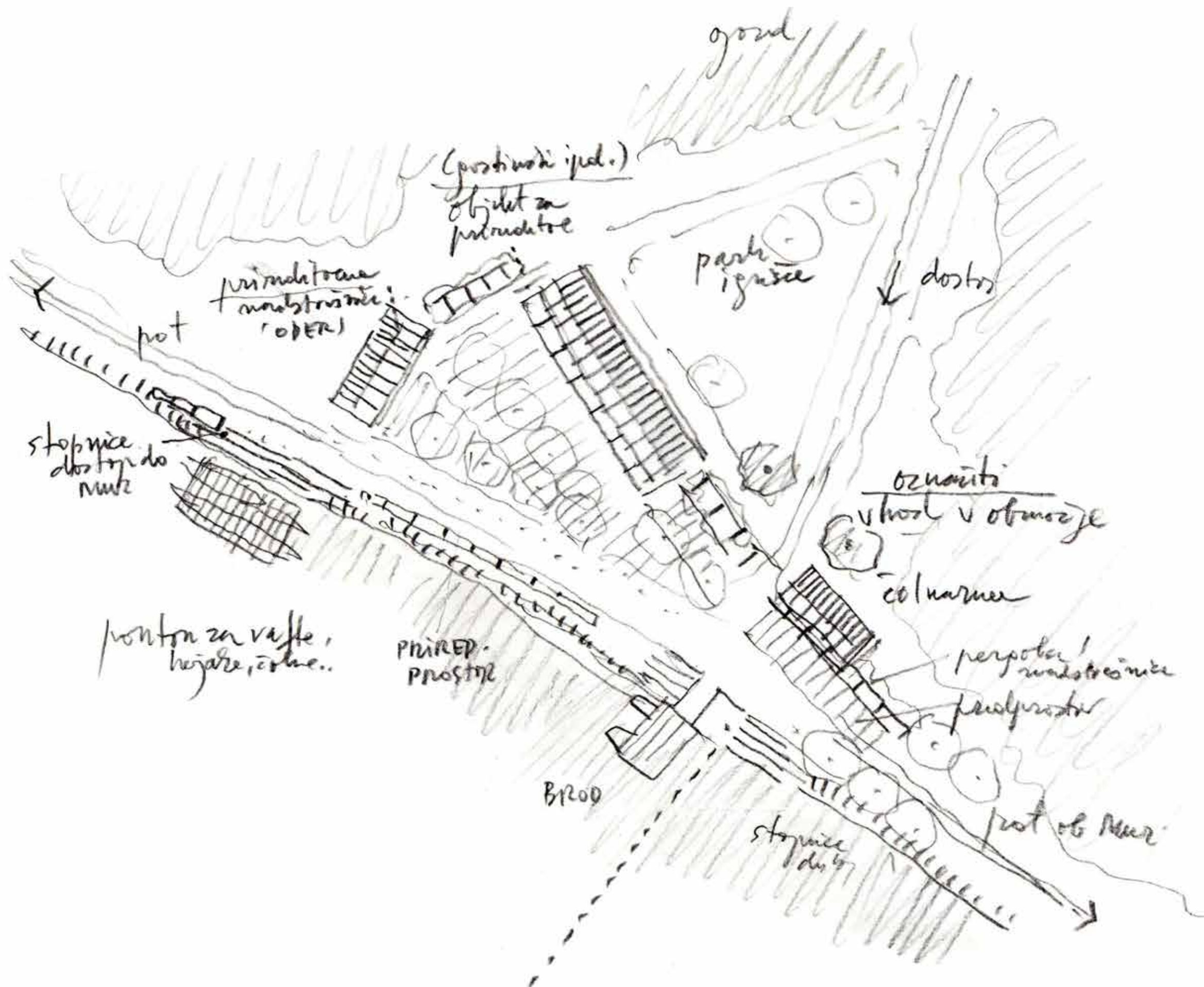

Označitev prehoda čez vodo - različne možnosti (prostorska označitev bližine prehoda čez vodo - na območju pred ploščadjo priveza broda)

celovita prenova območja pri Brodu

